

CK.0000075611

NGUYỄN THỊ THU TRANG (Chủ biên)
TRẦN THỊ DUNG - PHÙNG THỊ LAN PHƯƠNG

SỬ DỤNG CÁC CÔNG CỤ PHÒNG VỆ THƯƠNG MẠI

TRONG BỐI CẢNH VIỆT NAM THỰC THI CÁC FTA VÀ CỘNG ĐỒNG KINH TẾ ASEAN

NGUYỄN
THỊ THU TRANG

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

TS. NGUYỄN THỊ THU TRANG (Chủ biên)
NGUYỄN THỊ THÙY DUNG - PHÙNG THỊ LAN PHƯƠNG

SỬ DỤNG CÁC CÔNG CỤ PHÒNG VỆ THƯƠNG MẠI

**TRONG BỐI CẢNH VIỆT NAM THỰC THI
CÁC FTA VÀ CỘNG ĐỒNG KINH TẾ ASEAN**

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

LỜI NÓI ĐẦU

Quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam đang ngày càng đi vào chiều sâu, đặc biệt với việc đàm phán và ký kết các Hiệp định thương mại tự do (FTA) quan trọng với nhiều đối tác thương mại lớn và tuyên bố hình thành cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC) vào năm 2015. Với các FTA và AEC này, nền kinh tế của Việt Nam đang đứng trước thách thức lớn khi phải mở rộng cánh cửa cho hàng hóa nước ngoài vào Việt Nam, thông qua việc cắt giảm, loại bỏ thuế quan, đặc biệt từ sau năm 2015.

Trên thực tế, ngay cả với những cam kết mở cửa đã có, cánh cửa vào thị trường Việt Nam đã được mở ra khá rộng cho hàng hóa nước ngoài nhập khẩu. Cùng với đó cũng xuất hiện những dấu hiệu của hiện tượng cạnh tranh không lành mạnh của hàng hóa nước ngoài tại thị trường Việt Nam. Không ít hàng hóa nhập khẩu đã được bán với giá thấp kỷ lục, thậm chí được cho là giá “hủy diệt”. Những hiện tượng này đã và đang gây ra những thiệt hại nặng nề cho các doanh nghiệp Việt Nam và trong lâu dài có thể ảnh hưởng tới triển vọng phát triển của các ngành sản xuất trong nước.

Trong khi các nước khác trên thế giới từ lâu đã biết tới các công cụ phòng vệ thương mại (PVTM) - chống bán phá giá, chống trợ cấp, tự vệ và sử dụng hiệu quả để bảo vệ các doanh nghiệp của mình khỏi các hành vi cạnh tranh không lành mạnh của hàng hóa nhập khẩu; thì ở Việt Nam các công

cụ này dường như vẫn còn bị bỏ ngỏ (với chỉ 5 vụ tính tới tháng 12/2015).

Vì vậy, Trung tâm WTO và Hội nhập (Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam) phối hợp với NXB Thông tin và Truyền thông xuất bản cuốn sách **“Sử dụng các công cụ phòng vệ thương mại trong bối cảnh Việt Nam thực thi các FTA và cộng đồng kinh tế ASEAN”** nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng các biện pháp PVTM ở Việt Nam. Đây sẽ là cơ sở để triển khai những hoạt động cụ thể nhằm hiện thực hóa mục tiêu tận dụng hiệu quả các công cụ hợp pháp này trong bối cảnh hội nhập ngày càng sâu và rộng trong thời gian tới.

Cuốn sách gồm các nội dung chính sau:

- Xây dựng bức tranh tổng quan tình hình và hiệu quả sử dụng các công cụ PVTM của doanh nghiệp Việt Nam từ trước tới nay;

- Đánh giá thực chất về nguy cơ cạnh tranh không lành mạnh của hàng nhập khẩu từ các FTA hiện đang đàm phán và AEC tại thị trường Việt Nam trong thời gian tới;

- Xác định đầy đủ các hạn chế và nguyên nhân dẫn đến việc sử dụng các công cụ này chưa hiệu quả;

- Đề xuất các giải pháp cụ thể, hợp lý và khả thi nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng các công cụ PVTM cho doanh nghiệp Việt Nam.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng trong quá trình biên soạn, tổng hợp tài liệu và sự hỗ trợ một phần từ Dự án “Nâng cao năng lực phục vụ hội nhập quốc tế sâu rộng của Việt Nam

đến năm 2020” (CEFIIV) của Bộ Ngoại giao Việt Nam và UNDP, song cuốn sách sẽ khó tránh khỏi thiếu sót. Rất mong nhận được sự góp ý chân thành của Quý bạn đọc để nội dung sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Trân trọng cảm ơn!

CÁC TÁC GIẢ

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

ADA	Hiệp định về chống bán phá giá
AEC	Cộng đồng kinh tế ASEAN
ASEAN	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
DOC	Bộ Thương mại Hoa Kỳ
EU	Liên minh châu Âu
FTA	Hiệp định Thương mại Tự do
GATT	Hiệp định chung về Thuế quan và Thương mại
ITC	Trung tâm Thương mại Quốc tế
PVTM	Phòng vệ thương mại
TRC	Hội đồng tư vấn về phòng vệ thương mại
UNDP	Chương trình Phát triển Liên hợp quốc
VCA	Cục Quản lý Cạnh tranh
WTO	Tổ chức Thương mại Thế giới

Chương 1

TỔNG QUAN VỀ HIỆN TRẠNG SỬ DỤNG CÔNG CỤ PHÒNG VỆ THƯƠNG MẠI TẠI VIỆT NAM

1.1. Khái quát chung về các rào cản thương mại và công cụ phòng vệ thương mại

Trong thương mại quốc tế, chính sách thương mại quốc tế được hiểu là hệ thống các quan điểm, nguyên tắc, quy tắc, biện pháp và công cụ mà các quốc gia sử dụng nhằm điều chỉnh các hoạt động thương mại quốc tế phù hợp với lợi thế từng quốc gia trong từng thời kỳ nhằm tối ưu hóa lợi ích cho quốc gia đó. Theo xu thế tự do và toàn cầu hóa thương mại, các quốc gia cam kết dỡ bỏ hoặc cắt giảm các chính sách thương mại mang tính rào cản. Tuy nhiên, song song với quá trình này, các quốc gia cũng vẫn được phép sử dụng các chính sách nhất định nhằm tự bảo vệ mình trước các hiện tượng thương mại không lành mạnh từ bên ngoài hoặc trong những bối cảnh đặc biệt cần tự vệ.

1.1.1. Khái quát chung về các loại rào cản thương mại

Theo cách hiểu phổ biến hiện nay thì rào cản thương mại là những quy định về thuế quan và/hoặc phi thuế quan nhằm hạn chế về di chuyển hàng hóa giữa các quốc gia. Rào cản thương mại thường được thể hiện dưới các hình thức: công cụ thuế quan và công cụ phi thuế quan.

Công cụ thuế quan là biện pháp áp đặt thuế đối với mỗi đơn vị hàng hóa xuất khẩu hoặc nhập khẩu vào mỗi quốc gia. Thuế xuất khẩu là loại thuế đánh vào hàng hóa xuất khẩu. Thuế xuất khẩu hiện nay ít được các quốc gia áp dụng bởi tình hình cạnh tranh trên thế giới ngày càng gay gắt, việc không thu thuế xuất khẩu có tác động lớn trong khuyến khích xuất khẩu cũng như tăng hiệu quả cạnh tranh của hàng xuất khẩu. Vì vậy, hiện thuế xuất khẩu thường chỉ được các nước áp dụng đối với các sản phẩm có ảnh hưởng đến an ninh quốc gia hoặc các sản phẩm hạn chế xuất khẩu tùy theo tình hình mỗi nước (chủ yếu liên quan tới nguyên, nhiên liệu không tái tạo, sản phẩm quý hiếm...). Thuế nhập khẩu là loại thuế áp dụng đối với hàng hóa nhập khẩu vào một quốc gia. Công cụ này là loại rào cản khá phổ biến trong thương mại quốc tế giai đoạn trước. Mặc dù vậy, hiện nay, thông qua việc cùng nhau đàm phán, ký kết các Hiệp định Thương mại Tự do (FTA), các nước đang dần loại bỏ thuế nhập khẩu cho đối tác có FTA đối với phần lớn các loại hàng hóa. Tất nhiên, để được hưởng mức thuế quan ưu đãi theo các FTA này, hàng nhập khẩu cần phải đáp ứng các điều kiện về quy tắc xuất xứ theo cam kết từng FTA, tùy từng thị trường.

Công cụ phi thuế quan là các biện pháp phi thuế do chính phủ một quốc gia áp đặt nhằm kiểm soát luồng hàng nhập khẩu/xuất khẩu ngoài thuế quan. Đó có thể là các biện pháp hành chính, hạn chế định lượng như: hạn ngạch, cấm nhập khẩu, cấp giấy phép... Các biện pháp phòng vệ thương mại (bao gồm chống bán phá giá, chống trợ cấp và biện pháp tự vệ) thường được xếp vào nhóm công cụ phi thuế này.